

VERENIGINGEN EN VRIJWILLIGERS

Wat betekent dit thema voor jouw organisatie/beleidsdomein

Vrijwilligerswerk vormt de kern van een veerkrachtig veld van amateurkunsten- en sociaal-culturele organisaties. Mensen willen zich verzamelen om thematisch, maatschappelijk of creatief iets te doen.

Verenigingen zijn op lokaal niveau wellicht de meest gekende vorm. Maar er is meer. Sociaal-culturele organisaties stellen ook leren, maatschappelijke beweging (of verandering) en cultuurparticipatie centraal in hun werking. Hun belang kan moeilijk onderschat worden.

Wat zie of zag je gebeuren (lokaal/bovenlokaal/Vlaams) - welke trends zie je

Sinds corona is de waardering voor vrijwilligers, zowel bij burgers als beleid, (tijdelijk) toegenomen. Nieuwe én vertrouwde gezichten namen het voortouw. Zowel in gekende organisaties als nieuwe structuren. De participatie aan sociaal-culturele verenigingen bleef tussen 2004 en 2020 quasi stabiel. Toch blijft er bezorgdheid over het toekomstig engagement van vrijwilligers. Hoe blijven ze betrokken?

Er is namelijk - een nog toenemende - wildgroei aan wetten en regelgeving die 'gewoon uw ding doen' in de weg staan. GDPR, UBO, vzw-wetgeving... om er maar enkele te noemen.

Bovendien worden vrijwilligers, sociaal-culturele organisaties en artistieke groepen steeds meer uitgedaagd om in zeer gelaagde contexten te functioneren. En dus over de nodige competenties te beschikken in hun vrije tijd. Denk maar aan taligheid, diverse migratie-achtergronden of moeilijke thuissituaties.

De Vlaamse overheid maakt sinds 2016 werk van [het Gecoördineerd Vlaams Vrijwilligersbeleid](#). Doel? Meer waardering en ondersteuning. En een helderder kader van wet- en regelgeving. Zo wil [het Verenigingsloket](#) alle bestaande dienstverlening centraliseren en alle gegevens van, of info voor, verenigingen in 1 oogopslag weergeven. Lancering: december 2023.

Verenigingen zijn zelf op zoek naar wendbare organisatiestructuren en houden niet langer (enkel) vast aan het traditionele 'ledenmodel'. Inspelend op een hedendaagse manier van inzet, vormen vrijwilligers met een kort, maar zeer waardengedreven engagement, (tijdelijke) kernen. Of worden deelnemers voor onbepaalde duur mede-initiatiefnemer. Deze gedachtegang stuit steeds vaker tegen de grenzen van het lokale subsidiebeleid.

Welke uitdagingen brengt dit met zich mee voor lokale besturen

Vrijwilligers en verenigingen zijn nodig om de samenleving warm en sterker te maken. Lokale besturen zijn zich hier ten volle van bewust, maar ook zoekend naar blijvende prikkels en stimulansen om mensen te blijven aanvuren engagement op te nemen. Ook na corona, ook i.h.k.v. vergrijzing of toenemende werk- en zelfs vrijetijdsdruk.

Sommige lokale besturen zijn qua ondersteuning vooral gericht op het gekende verenigingsmodel. Dat is zeer waardevol, maar het sociaal-cultureel werk kent nog vele andere uitingvormen. Het landschap is veranderd, mede sinds [de decreetswijziging van 2018](#). Tijdelijke (kleinschalige) projecten, campagnes, vormingsinitiatieven, activiteitenreeksen, bewegingswerk ... rond tal van thema's! Er zijn in Vlaanderen 130 [erkende organisaties](#) die ook lokaal iets voor je beleid of inwoners kunnen betekenen. Daarnaast ontwikkelen zich op lokale bodem heel wat buurtcomités, goede doelen en

doelgroepverenigingen die in jouw stad of gemeente mee het verschil maken. Het is belangrijk om de vinger aan de pols te houden van dit snel veranderende veld om hen te leren kennen en noden te detecteren.

Amateurkunstenaars verenigen zich in bands of gezelschappen, maar creëren ook individueel. Soms over disciplines heen. Omarm die diversiteit en werk op maat.

Welke vrijblijvende suggestie zou je willen doen

Alles geven. Dat is wat vrijwilligers en sociaal-culturele verenigingen doen in hun vrije tijd. Aan de overheid om dit privaat aanbod zoveel mogelijk [te ontzorgen](#). Ook lokaal: door de opgelegde regels zo 'proportioneel' mogelijk te maken, verenigingen/vrijwilligers constant en correct wegwijs te maken in het kluwen van regels of gemeentelijke diensten en te streven naar eenvoudige aanvraagprocedures en -voorwaarden.

Welke mogelijke/veelbelovende antwoorden zijn er

Doorstroom van informatie is cruciaal. Er zit potentieel in **het Verenigingsloket** om je vrijwilligers, sociaal-culturele organisaties en amateurkunstenaars correct te informeren. Connecteer maximaal en vanaf het eerste uur als lokaal bestuur.

Nieuwsbrieven, gesprek en trefmomenten (kortom menselijk contact en dus voeling) vullen een digitaal platform mooi aan. **Verkenner, verbinder en ondersteuner** van het verenigingsleven staat bij voorkeur expliciet in iemands takenprofiel. Of het nu een schepen van verenigingen is, of een bevlogen ambtenaar zoals [de Groeimanager in Grimbergen](#).

Betrokken initiatiefnemers die zich inzetten voor een meer gelijkwaardige, leefbare, gelukkige en mooiere buurt? Ekeren bv. bundelt alle initiatieven die sociale samenhang bevorderen, onder de noemer '[Dorpsmakers](#)'.

Vrijwilligers motiveren doe je onder meer door hen de nodige kennis en vaardigheden aan te reiken. Het [Steunpunt vrijwilligerswerk](#) richt zich naar lokale besturen en verenigingen. De [vrijwilligersacademie](#) (regio Limburg, ...) biedt verenigingen en inwoners vormingen op maat, net als [deze Oppepper](#) (in regio Antwerpen en Kempen).

Bouw je eigen **match-makersplatform** voor vrijwilligerswerk via [Give a Day](#).

Lokale verenigingen en lokale besturen hebben elkaar nodig. Tijdens en na corona hebben ze elkaar (opnieuw) gevonden. Mentale steun en waardering ([#Week van de Vrijwilliger](#)) blijft van groot belang. Wederzijdse dialoog zorgt voor weerbare, lokale gemeenschappen toont ook [deze inspiratiekit](#).

Stay tuned. De [nieuwsbrief bovenlokaal](#) van De Federatie SCW en AK geeft inkijk in het reilen en zeilen van het sociaal-cultureel werk en amateurkunsten en de gemeentelijke weerslag ervan.

Welke bronnen zijn het noemen waard

[Meesters in Samenleven – Sociaal-cultureel werk in Vlaanderen en Brussel](#)

[Vrijwillige inzet - Socius.be](#)

[Sociaalcultureelvolwassenenwerknacorona.pdf \(socius.be\)](#)

[Slim Geregeld](#)